

SHARPSTON

F?TANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2012. május 8.(1)

C-44/11. sz. ügy

Finanzamt Frankfurt am Main V-Höchst

kontra

Deutsche Bank AG

(A Bundesfinanzhof [Németország] által benyújtott el?zetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Héa – Portfóliókezelési szolgáltatások – Mentesség – F?- és járulékos szolgáltatások – Teljesítési hely”

1. A héairányelv(2) szerint bizonyos pénzügyi ügyletek mentesek a héa alól. Amennyiben a szolgáltató és a fogyasztó letelepedés szerinti országa nem azonos, a banki és pénzügyi szolgáltatások teljesítési helye a fogyasztó székhelye vagy tartózkodási helye.

2. A német Bundesfinanzhof (szövetségi adóügyi bíróság) azt kívánja megtudni, hogy ezek a szabályok hogyan alkalmazandók olyan portfóliókezelési szolgáltatás esetében, amelynek keretében egy kiválasztott stratégián belül a fogyasztó szabad kezét ad a banknak arra, hogy nevében és javára értékpapírokat vásároljon és adjon el az értékpapírok értékének százalékában számított díj ellenében. Emellett iránymutatást kér azzal kapcsolatban is, hogy az ilyen szolgáltatások alkotóelemeit függetlenül vagy összesítve kell-e kezelni, utóbbi esetben pedig besorolási szempontból melyik alkotóelem meghatározó.

Az Európai Unió (EU) joga

3. 2008-ban, az alapeljárásban érintett adóévben a héairányelv 56. cikkének (1) bekezdése a következő vonatkozó rendelkezéseket tartalmazta:

„A következő szolgáltatások esetében, amelyeket a Közösségen kívül letelepedett megrendelőnek, vagy a Közösségen belül, de a szolgáltatást nyújtó tagállamától eltérő tagállamban letelepedett adóalanyoknak nyújtanak, a szolgáltatás teljesítési helyének az a hely min?sül, ahol a megrendelő gazdasági tevékenységének székhelye vagy azon állandó telephelye található, amely részére a szolgáltatást nyújtják vagy ezek hiányában, ahol a lakhelye vagy szokásos tartózkodási helye van:

[...]

e) banki, pénzügyi és biztosítási ügyletek, beleértve a viszontbiztosítási ügyleteket, a széf-

bérbeadás kivételével;

[...]"(3)

4. A héairányelv 135. cikke (1) bekezdésének a)–g) pontja szerint a tagállamok mentesítenek az adó alól bizonyos pénzügyi jellegű tevékenységeket:

„a) a biztosítási és viszontbiztosítási ügyletek, beleértve az ehhez tartozó biztosítási ügynöki és közvetítői szolgáltatásokat;

b) hitelnyújtás és -közvetítés, valamint a hiteleknek a hitelező által történő kezelése;

c) hitelgarancia, kezesség valamint más biztosíték és garancia közvetítése vagy átvétele, valamint a hitelgaranciának a hitelt nyújtó által történő kezelése;

d) azon ügyletek, beleértve a közvetítést is, amelyek betétre, folyószámlára, fizetésre, átutalásra, követelésre, csekkre és egyéb átruházható értékpapírra vonatkoznak, kivéve a követelésbehajtást;

e) azon ügyletek, beleértve a közvetítést is, amelyek törvényes fizetőeszközként szolgáló devizára, bankjegyre és érmére vonatkoznak, az érme- és bankjegygyűjtemények, azaz a szokásosan törvényes fizetőeszközként nem használt, illetve numizmatikai értékű, aranyból, ezüstből vagy más fémből készült érmék, valamint bankjegyek kivételével;

f) azon ügyletek, beleértve a közvetítést is – kivéve a kezelést és a letéti kezelést –, amelyek részvényekre, gazdasági társaságokban vagy egyesületekben való részesedésre, kötvényekre vagy egyéb értékpapírokra vonatkoznak, az áruk feletti rendelkezési jogot megtestesítő értékpapírok, valamint a 15. cikk (2) bekezdésében említett jogok illetve értékpapírok kivételével(4);

g) a tagállamok által meghatározott befektetési alapok(5) kezelése;

[...]".

5. E rendelkezések közül az f) és g) pont(6) releváns a jelen ügyben. A 135. cikk (1) bekezdése szerinti további adómentességek: h) postabélyegeknél, illetékbélyegeknél és egyéb hasonló bélyegeknél a rajtuk feltüntetett értéken történő értékesítése; i) fogadások, sorsolások, játékok és egyéb szerencsejátékok; j) épületek és a hozzá tartozó telkek értékesítése; k) beépítetlen földterület értékesítése, az építési telkek kivételével; valamint l) az ingatlanok bérbe- és haszonbérbeadása.

6. A 135. cikk (2) bekezdésének d) pontja kizárja a 135. cikk (1) bekezdésének l) pontjában említett mentesség hatálya alól a szék bérbeadását. Az ilyen ügyletek tehát héakötelesek.

7. 2008 februárjában a Bizottság beterjesztette a Tanácshoz a biztosítási és a pénzügyi szolgáltatások kezelésével kapcsolatban a héairányelv módosításáról szóló javaslatot, valamint az annak végrehajtási intézkedéseiről szóló rendeletre vonatkozó javaslatot.(7) E javaslatok, amelyek meghatározzák a pénzügyi szolgáltatások jelölésére használt kifejezéseket, a Tanácsban továbbra is élénk vita tárgyai, megegyezés egyelőre még nem született.(8) A javaslatok benyújtása során a Bizottság megállapította, hogy a pénzügyi szolgáltatások meghatározásai elavultak, és nem egységes értelmezést, illetve alkalmazást eredményeztek a tagállamokban. A gazdasági szereplők és az adóhatóságok jelentősen bonyolult jogi helyzettel, változó közigazgatási gyakorlattal, valamint jogbizonytalansággal szembesültek, ami pedig fokozta a jogviták számát és az adminisztratív terheket.

A nemzeti jog

8. 2008-ban a 2005. évi Umsatzsteuergesetz (a forgalmi adóról szóló törvény, a továbbiakban: UStG) együttesen értelmezett 3a. §-ának (3) bekezdése, 3a. §-a (4) bekezdése 6. pontjának a) alpontja és 4. §-a 8. pontjának e) és h) alpontja az „értékpapírokra vonatkozó ügyletek és ezen ügyletek közvetítése, kivéve az értékpapír kezelését és letéti kezelését”, illetve az „Investmentgesetz [a befektetésekről szóló törvény] szerinti befektetési vagyon kezelése és a Versicherungsaufsichtsgesetz [a biztosításfelügyeletről szóló törvény] szerinti biztosítási intézmények kezelése” kapcsán lényegében úgy rendelkezett, hogy i. az ilyen ügyletek mentesek az adó alól; ii. amennyiben a megrendelő vállalkozás, a szolgáltatást a körülményektől függően ott teljesítik, ahol a megrendelő a vállalkozási tevékenységét folytatja vagy pedig a telephelyén; valamint iii. amennyiben a szolgáltatások megrendelője nem vállalkozás volt, és másik ország területén rendelkezett lakóhellyel vagy székhellyel, a szolgáltatást ebben az országban teljesítik.

9. Ugyanakkor a Szövetségi Pénzügyminisztérium által 2008. december 9-én kiadott igazgatási utasítás szerint az UStG 3a. §-ának (3) bekezdése és 3a. §-a (4) bekezdése 6. pontjának a) alpontja nem volt alkalmazandó a vagyonkezelési szolgáltatás teljesítési helyének meghatározása során. Nem lehetett hivatkozni a héairányelv 56. cikke (1) bekezdésének e) pontjára sem, amely nem utalt arra, hogy célja lenne olyan ügyletekre is kiterjedni, amelyeket nem soroltak fel. Az adómentesség tekintetében az említett irányelv 135. cikkének (1) bekezdése egyértelmű volt, és az nem utalt a vagyonkezelésre. A portfóliókezelés mint egységes szolgáltatás tehát adóköteles volt, és nem részesült mentességben az UStG 4. §-a 8. pontjának e) alpontja alapján.

A tényállás, az eljárás és az elzáró döntéshozatalra elterjesztett kérdések

10. A Deutsche Bank olyan szolgáltatásokat nyújt, amelyek során a befektetők azzal bízzák meg, hogy az ügyfél által kiválasztott stratégia figyelembevételével – a saját mérlegelése szerint és a befektető utasításának elzáró beszerzése nélkül – értékpapír-állományokat kezeljen, és az értékpapírvagyon kezelése során tegyen meg minden célszerű intézkedést. A Deutsche Bank az értékpapírokról a befektető nevében és javára rendelkezhet. A befektető évente a kezelt vagyon értéke 1,8%-ának megfelelő díjat fizet, amely a kezelt vagyon értéke 1,2%-ának megfelelő hányadból, valamint az értékpapírok vételére és eladására vonatkozó, a kezelt vagyon 0,6%-ának megfelelő hányadból áll. A díj magában foglalja a számla- és letétvezetést, valamint a befektetési jegyek megszerzésének jutalékát. A befektetők rendszeresen kimutatást kapnak, és a megbízást bármikor azonnali hatállyal felmondhatják.

11. A 2008. májusi időszakra vonatkozó bevallásában a Deutsche Bank álláspontja az volt, hogy az értékpapír-állományok kezelése során nyújtott szolgáltatásai az UStG 4. §-ának 8. pontja szerint németországi és Unión belüli befektetők részére nyújtott szolgáltatások esetében adómentesek, a máshonnan származó befektetők esetében pedig az UStG 3a. §-a (4) bekezdése

6. pontjának a) alpontja szerint nem adóztathatók. Az adóhatóság ezzel nem értett egyet, és a jogvita jelenleg a Bundesfinanzhof előtt van folyamatban, jogkérdésben benyújtott fellebbezés alapján.

12. A Bundesfinanzhof a következő kérdéseket terjeszti elő:

„1. Az olyan értékpapírvagyron-kezelés (portfóliókezelés), amelynek során az adóalany díjazás ellenében saját mérlegelése alapján dönt értékpapírok vételéről és eladásáról, és e döntést az értékpapírok vétele vagy eladása révén végrehajtja,

– csak több befektető részére együttesen végzett befektetésialap-kezelésként a 2006/112/EK irányelv 135. cikke (1) bekezdésének g) pontja szerint, vagy

– egyes befektetők részére végzett egyedi portfóliókezelésként a 2006/112/EK irányelv 135. cikke (1) bekezdésének g) pontja szerint (értékpapírokra vonatkozó ügyletként vagy efféle ügylet közvetítéseként) is adómentes-e?

2. A fű- és a járulékos szolgáltatás meghatározása során milyen jelentőséggel bír – a járulékos szolgáltatás elkülönült számlázásához, és ahhoz képest, hogy a járulékos szolgáltatást harmadik személy is nyújthatja –, az a kritérium, hogy a járulékos szolgáltatás nem önálló célként jelenik meg az ügyfelek számára, hanem arra szolgál, hogy a gazdasági szereplő fűszolgáltatását a lehető legjobb feltételek mellett tudják igénybe venni?

3. A 2006/112/EK irányelv 56. cikke (1) bekezdésének e) pontja csak a 2006/112/EK irányelv 135. cikke (1) bekezdésének a)–g) pontjában megjelölt szolgáltatásokra terjed-e ki, vagy az értékpapírvagyron-kezelésre (portfóliókezelésre) is, még ha ezen ügylet nem is tartozik az utóbb említett rendelkezés hatálya alá?”

13. Írásbeli észrevételeket terjesztett elő a Deutsche Bank, a német és a holland kormány, valamint a Bizottság. A 2012. március 1-jén tartott tárgyaláson az adóhatóság, a Deutsche Bank, a német kormány, az Egyesült Királyság Kormánya és a Bizottság terjesztette elő szóbeli észrevételeit.

Értékelés

Előzetes megjegyzések

14. Nem vitatott, hogy a szóban forgó szolgáltatások nem jelentik a héairányelv 135. cikke (1) bekezdésének g) pontja szerinti „befektetési alapok kezelését”.

15. E rendelkezés a közös alapokra vonatkozik, amelyekben több befektetést gyűjtenek össze, és terítenek szét olyan értékpapírok között, amelyek hatékonyan kezelhetők az eredmények optimalizálása érdekében, és amelyekben az egyes befektetések viszonylag szerények is lehetnek; az ilyen alapok saját nevükben és javukra kezelik a befektetéseiket, míg az egyes befektetőknek részesedésük van (egy vagy több befektetési jegy) az alapban, azonban nincs részesedésük az alap befektetéseiben. A szóban forgó szolgáltatások ezzel szemben általában egyetlen személy eszközeit érintik, amelyeknek viszonylag magas összesített értékkel kell rendelkezniük ahhoz, hogy azokat ilyen módon nyereségesen lehessen kezelni; a portfóliókezelő a befektetéseket a befektető nevében és javára veszi és adja el, aki megtartja tulajdonjogát az egyes értékpapírok felett a szerződés tartama alatt, illetve annak megszűnésekor.

16. Az sem vitatott, hogy az érintett értékpapírok nem „az áruk feletti rendelkezési jogot megtestesítő értékpapírok” vagy „a 15. cikk (2) bekezdésében említett jogok illetve értékpapírok”, amely ügyletek a héairányelv 135. cikke (1) bekezdésének f) pontja értelmében nem esnek az

adómentesség hatálya alá. Emellett nem olyan szolgáltatások, amelyek értékpapírok pusztá letéti kezelésére korlátozódnak, amely szintén ki van zárva az adómentességből.

17. Az első két kérdés központi témája az, hogy az érintett szolgáltatások olyan értékpapírokra vonatkozó „ügyletek”-e, „beleértve a közvetítést is[,] kivéve a kezelést”, amelyek a 135. cikk (1) bekezdésének f) pontja alapján adómentesek.

18. Az elzeter döntéshozatalra utaló végzés és a Deutsche Bank észrevételei szerint e szolgáltatások három kategóriába sorolhatók, amelyeket a következők szerint lehet összefoglalni: a) szakmai tudás és a piacok megfigyelése alapján annak eldöntése, hogy milyen értékpapírokat kell venni vagy eladni, és mikor; b) e döntések végrehajtása az értékpapírok tényleges megvétele és eladása révén; (9) valamint c) több, az értékpapírok birtoklásával összefüggő igazgatási szolgáltatás.

19. Az első kérdéssel a nemzeti bíróság azt kívánja megtudni, hogy az a) és b) kategória a héairányelv 135. cikke (1) bekezdésének f) pontja szerinti adómentesség hatálya alá tartozik-e. E kérdés megválaszolása érdekében meg kell többek között vizsgálni azt, hogy „azok átfogóan értékelve önálló egységet alkotnak[-e], és arra irányulnak[-e], hogy ellássák az e rendelkezésben leírt egyik szolgáltatás jellemzőit, és annak lényegéhez tartozó funkcióit”(10).

20. A második kérdésben – szintén annak érdekében, hogy megállapítsa, hogy lehetőség van-e a 135. cikk (1) bekezdésének f) pontja szerinti adómentességre – a nemzeti bíróság a kapcsolódó szolgáltatások héa szempontjából való kezelésére vonatkozó ítélkezési gyakorlat kapcsán kér iránymutatást olyan esetekben, amikor az egyik szolgáltatás „főszolgáltatásnak”, a másik/többi pedig „járuelőkos” szolgáltatásnak tekintendő, és így ezeket együttesen egységes szolgáltatásnak kell tekinteni.(11) Szövegezése alapján a kérdés elsődlegesen a fenti a) és b) kategória alatti szolgáltatások viszonyára vonatkozik, amelyek tekintetében a költségeket a Deutsche Bank külön számítja fel. Ugyanakkor az elzeter döntéshozatalra utaló végzés szövegezése arra utal, hogy a nemzeti bíróság foglalkozik a c) kategória alatti szolgáltatásokkal is, amelynek költségei nyilvánvaló az a) és b) kategória alatti szolgáltatásokért számlázott költségek között szerepelnek.

21. Egyértelmű és szoros kapcsolat áll fenn e két kérdés között. Valójában azok lényegében egyetlen kérdésnek tekinthetők. Ezért együttesen fogom megkezdni vizsgálatukat, először tárgyalva az első kérdés egy vetületét, és megválaszolva a második kérdést. Ezt követően foglalkozom az első kérdés fő tárgyával, és végül a harmadik kérdéssel, amely a héairányelv egy másik rendelkezését érinti.

Az ismertetett szolgáltatások közötti viszony (első és második kérdés)

22. Valamennyi elterjesztett írásbeli észrevétel egyetért abban, hogy a portfóliókezelést az elzeter döntéshozatalra utaló végzésben leírt formájában egységes gazdasági tevékenységnek kell tekinteni, vagy legalábbis arra a nyújtott főszolgáltatás alapján a héával kapcsolatban egyenlő bánásmódot kell alkalmazni. Az észrevételek elfogadják, hogy van lehetőség az összetevőkre bontásra – a portfólió kialakítása, a piacok értékelése, az értékpapírok vétele és eladása, a számlák vezetése stb. –, azonban kiemelik, hogy az értékesített „termék” tartalmazza valamennyi ilyen szolgáltatást, és a fogyasztó érdeke az, hogy egységes szolgáltatásban, nem pedig számos részzolgáltatásban részesüljön. Emellett egyetértenek abban, hogy a szolgáltatás tisztán igazgatási elemei kisebb jelentőségűek vagy járulékos jellegűek, és nem kell kihatniuk az összesített besorolásra.

23. Ezzel magam is egyetértek.

24. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, amennyiben valamely ügylet több részből áll, valamennyi körülmény figyelembevételével kell meghatározni, hogy két vagy több elkülönült értékesítésről van-e szó, vagy egy egységes értékesítésről. Bár általában minden ügyletet elkülönülten és önállóan kell megítélni, a gazdasági szempontból egyetlen értékesítésnek minősülő ügyletet nem lehet mesterségesen felosztani annak érdekében, hogy a héarendszer működése ne torzuljon. Egyes esetekben ezenkívül több, alakilag különálló olyan szolgáltatást, amelyek külön-külön nyújthatóak, egységet képező ügyletnek kell tekinteni abban az esetben, ha a szolgáltatások egymástól nem függetlenek. Egységes értékesítésről van szó i. amennyiben az értékesítés két vagy több része annyira szorosan kapcsolódik egymáshoz, hogy egyetlen oszthatatlan gazdasági ügyletet képeznek, amelynek a felosztása mesterséges lenne, illetve ii. amennyiben egy vagy több rész jelenti a főszolgáltatást, míg a többi rész járulékos. A szolgáltatást különösen akkor kell egy főszolgáltatás járulékos szolgáltatásának tekinteni, ha az nem önálló célként jelenik meg az ügyfelek számára, hanem arra irányul, hogy a nyújtott főszolgáltatást a lehető legjobb feltételek mellett lehessen igénybe venni. Bár a nemzeti bíróságnak kell megállapítania az adott ügy tényállását, a Bíróság e bíróságnak bármilyen iránymutatást adhat az uniós jog értelmezése terén, amely segíti azt az ügy megítélésében.(12)

25. Úgy tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság szerint az értékpapírok vételére és eladására irányuló szolgáltatást (amelyre én a fenti 18. és azt követő pontokban b)-ként hivatkoztam) járulékos jellegűnek kellene tekinteni a vagyonkezelési szolgáltatáshoz képest (amelyre a)-ként hivatkoztam), ha a Bíróság az RLRE Tellmer Property ügyben hozott ítéletben(13) nem hangsúlyozta volna, hogy lakóingatlan bérbeadásától elkülönült szolgáltatásnak tekintett takarítási szolgáltatást harmadik személy is nyújthatja, és/vagy az külön számlázható.

26. Úgy vélem, hogy a helyes megközelítés nem annak mérlegelésében áll, hogy az általam a) és b) jelöléssel hivatkozott szolgáltatások közül melyik lehet a főszolgáltatás, és melyik a járulékos szolgáltatás, hanem először azt kell megvizsgálni, hogy azok annyira szorosan kapcsolódnak-e egymáshoz, hogy objektíve egyetlen oszthatatlan gazdasági ügyletet alkotnak, amelynek elemekre bontása erőltetett lenne. Álláspontom szerint ezek ilyen szorosan kapcsolódnak egymáshoz.

27. A német kormány rámutatott arra, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint annak értékelését, hogy két vagy több elem egységes gazdasági ügyletet alkot-e, a tipikus vagy átlagos fogyasztó szemszögéből kell elvégezni.(14) Egyetértek ezzel az érveléssel. Bár a Bíróság ezen ítéletek némelyikében használta az „objektíve” kifejezést is ezzel összefüggésben, az átlagos fogyasztó adott típusú ügylettel kapcsolatos szemszöge meghatározás szerint objektív szempont az adott fogyasztó konkrét ügylettel kapcsolatos szubjektív nézőpontjához képest. Ehhez hozzáteszem, hogy a Bog és társai egyesített ügyekben hozott ítéletben a Bíróság megjegyezte, hogy figyelemmel kell lenni a fogyasztó szempontjából „minőségleg meghatározó” elemekre.(15)

28. A szóban forgó szolgáltatások tipikus ügyfelének – vagyis olyan magánszemélynek, aki értékelheti befektetheti tőkével rendelkezik, azonban nincs ideje, illetve nincs meg a szükséges tapasztalata ahhoz, hogy azt megfelelően kezelje a maga javára – nézőpontjából az általam a) és b) formájában hivatkozott szolgáltatáscsomag az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben leírt formájában egyetlen oszthatatlan ügyletet alkot.

29. Nem állítom, hogy a) és b) olyan mértékben oszthatatlan szolgáltatások, hogy azokat nem lehet külön kínálni. Ellenkezőleg, az olyan befektető, aki azt kívánja megtudni, hogy miként kezelje a legjobban portfólióját, de kész arra, hogy maga kezdeményezze az ügyleteket, tanácsadó szolgáltatást vehet igénybe, majd ezt követően maga hozhatja meg a döntéseket. Fordított esetben, az olyan befektető, aki tudja, hogy mit és mikor kíván venni és eladni, azonban elő kívánja kerülni az ügyletek végrehajtásával járó gondokat, külön az utóbbi cél érdekében közvetítőt vehet

igénybe. A fenti két helyzettel ellentétben a Deutsche Bank által kínált portfóliókezelési szerződés az elzeter döntéshozatalra utaló végzésben leírt formájában azokat célozza, akik egységes szolgáltatást kívánnak igénybe venni.

30. Emellett, bár külön is nyújthatók, sem a), sem b) nem szolgál semmilyen koherens célt légüres térben. Az értékpapírok vételének, eladásának vagy tartásának legjobb megközelítésével kapcsolatos döntés értelmetlen lenne, ha e megközelítést nem valósítanák meg; az pedig, ha a vételeket és eladásokat racionális és tájékozott döntéshozatali folyamat hiányában hajtánák végre (vagy az esettől függően nem hajtánák végre), azt eredményezné, hogy a dolgokat nagymértékben a szerencsére hagynák. A vételi vagy eladási, illetve az azoktól való tartózkodásra vonatkozó döntés olyan szorosan kapcsolódik a céltudatosan végzett cselekvéshez (vagy az attól való tartózkodáshoz), hogy a kettő ténylegesen, az események rendes folyása során, ugyanazon érme két oldalát képezi. Ennélfogva meglehetősen ésszerű, ha a szükséges forrásokkal nem rendelkező befektető mind a döntést, mind annak végrehajtását megbízható harmadik személyre bízza.

31. Pusztán az, hogy a Deutsche Bank szabványszerződése külön százalékot állapít meg a) és b) után, nem változtatja meg értékelésemet. Az RLRE Tellmer Property ügyben hozott ítéletben(16) a Bíróság nem használta a külön számlázást olyan szempontként, amely alapján megállapítható, hogy egységes ügyletről, vagy elkülönült ügyletekről van-e szó. Ehelyett a Bíróság e tényt annak megerősítése érdekében emelte ki, hogy a lakások bérletnek való bérbeadása és a szóban forgó lakóépületek közös használatú tereinek takarítása eltérő jellegű. Emellett a Bog és társai egyesített ügyekben hozott ítéletben(17) a Bíróság hangsúlyozta, hogy amennyiben az étel-házhozszállító ételt, étkészletet, evésszközöket, asztalokat és felszolgáló személyzetet is rendelkezésre bocsát, az egységes ügylet fennállása független azon körülménytől, hogy egyetlen, az összes elemet feltüntető számlát állítanak ki, vagy a különböző elemekre külön számlát állítanak ki. Emellett – bár ezt a körülményt a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságnak kell megvizsgálnia – a Deutsche Bank a tárgyaláson kijelentette, hogy összesített díját a nyereség megadóztatásához kapcsolódó történeti okok miatt osztotta meg, így a megosztás nem tükrözi az egyes elemek viszonylagos értékét, amelyek után a díjat névlegesen felszámították.

32. Amennyiben az a) és b) szerinti szolgáltatásokat csomagban egységes, oszthatatlan gazdasági ügyletnek kell tekinteni, amelynek elemekre bontása értetett lenne – ugyanakkor azokat más körülmények között elkülönült szolgáltatásként is lehet nyújtani –, akkor azok egyértelműen fészolgáltatást képeznek, amelyhez képest az általam c) alatt jelölt igazgatási szolgáltatások járulékos jellegűek. Az ilyen szolgáltatások az ügy iratai szerint az ügyletekkel kapcsolatos kifizetéseket, a tartott értékpapírok utáni kamat felvételét, valamint ezek ügyfél felé való elszámolását tartalmazzák. E szolgáltatásokat kényelmi okokból kínálják együtt a fészolgáltatással, vagyis az ítélezési gyakorlat megfogalmazása szerint a szolgáltatás „lehető legjobb feltételek” mellett való igénybevétele érdekében. Ennélfogva a héával kapcsolatban ezeket is azonos bánásmódban kell részesíteni.

33. A kérdés ugyanakkor az, hogy az a) és b) szolgáltatások együttesen a héairányelv 135. cikke (1) bekezdése f) pontjának hatálya alá tartoznak-e.

A szolgáltatások besorolása a 135. cikk (1) bekezdésének f) pontja szempontjából (első kérdés)

34. A Deutsche Bank és a Bizottság el?adja, hogy a szóban forgó szolgáltatások a héairányelv 135. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján adómentesek; az adóhatóság, a német és holland kormány, valamint az Egyesült Királyság Kormánya szerint nem azok. A beadványok többek között a héairányelv értelmezésére vonatkozó alapelvekre és ezzel összefüggésben a szóban forgó adómentesség – mint a pénzügyi ügyletek adómentességeinek egyike – céljára vonatkoznak.

35. A következetes ítélkezési gyakorlat szerint a héairányelv 131–137. cikkében foglalt mentességek az Európai Unió jogának autonóm fogalmai, és céljuk a héarendszer egyes tagállamokban történ? eltér? alkalmazásának elkerülése. A használt kifejezéseket szigorúan kell értelmezni, mivel ezek kivételt jelentenek a f?szabály alól, miszerint az adóalany által ellenszolgáltatás fejében teljesített minden szolgáltatásnyújtás után héát kell fizetni. Mindazonáltal e kifejezések értelmezésének összhangban kell állnia az elérni kívánt célokkal, és tiszteletben kell tartania a közösségi héarendszer lényegéb?l következ? adósemlegesség elvének követelményeit, amelyek kizárják, hogy az egymással versenyz? hasonló értékesítéseket a héa tekintetében eltér?en kezeljék.(18) A szigorú értelmezés tehát nem azt jelenti, hogy a használt kifejezéseket úgy kell értelmezni, hogy azok megfosszák az adómentességeket célzott hatásuktól.(19)

36. A héairányelv, illetve el?dje, a hatodik irányelv preambulumban vagy ezek el?készít? anyagaiban sem szerepel egyértelm? utalás a pénzügyi ügyletek héairányelv 135. cikke (1) bekezdésének b)–g) pontjában (korábban a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának (1)–(6) bekezdésében) meghatározott adómentességek célzott hatásaira. A Bíróság ugyanakkor megállapította, hogy a cél az adóalap, valamint a levonható héaösszeg meghatározásával kapcsolatos nehézségek elsimítása, és a fogyasztói hitelek költségei emelkedésének megakadályozása.(20) Pontosabban a befektetési alapok kezelésével kapcsolatos ügyletek 135. cikk (1) bekezdésének g) pontjában meghatározott mentességének célja, hogy befektetési szervezetek segítségével megkönnyítsék a kisbefektet?k számára az értékpapírok vásárlását. Ez biztosítani kívánja, hogy a héa közös rendszere adózási szempontból semlegesen kezelje az értékpapírokban történ? közvetlen befektetés és a kollektív befektetési vállalkozások közvetítésével történ? befektetés közötti választást.(21)

37. A Bíróság nem tett semmilyen hasonló megállapítást a 135. cikk (1) bekezdésének f) pontjában meghatározott adómentesség sajátos célját illet?en. Behatárolta ugyanakkor a mentesség alkalmazási körét. Annak érdekében, hogy adómentességben részesüljenek, a nyújtott szolgáltatásoknak átfogóan értékelve önálló egységet kell alkotniuk, és arra kell irányulniuk, hogy ellássák az e rendelkezésben leírt egyik szolgáltatás jellemz? és annak lényegéhez tartozó funkcióit. Csak az olyan ügyletek adómentesek, amelyek értékpapírokra vonatkozó jogokat és kötelezettségeket hozhatnak létre a felek számára, azokat módosíthatják vagy megszüntethetik, az ilyen helyzeteket nem módosító igazgatási szolgáltatások vagy a pénzügyi információk nyújtásával járó tevékenységek nem. A „közvetítés” olyan közvetít? személy által végzett tevékenységre vonatkozik, aki a pénzügyi szolgáltatásról szóló szerz?désben nem lép a fél helyébe, és akinek tevékenysége az ilyen szerz?dés felei által rendszerint vállalt szerz?dés szerint szolgáltatások szerz?désszer? nyújtásától eltér? eredménnyel jár. A közvetítés a szerz?d? fél részére nyújtott és általa önálló közvetítési tevékenységként díjazott szolgáltatás.(22)

38. Arra a megállapításra jutottam, hogy a szóban forgó szolgáltatások tágan értelmezve önálló egységet alkotnak. Ez az egység ténylegesen ellátja a 135. cikk (1) bekezdésének f) pontjában leírt jellemz? és annak lényegéhez tartozó funkciókat? Fontos, hogy erre a Bíróság egyértelm? választ adjon. A gyakorlat tagállamonként jelent?sen eltér, ami hátrányos hatásokkal van a közös héarendszerre, valamint az Európai Unión belüli versenyre.

39. El?ször is, ami az „önálló egység” jellegét illeti, az adóhatóság, a német és holland kormány, valamint az Egyesült Királyság Kormánya azon az állásponton van, hogy a

portfóliókezelés lényege azon szakértelem, amely meghatározza a portfólió szerkezetét, és amelyen a szükség szerint az értékpapírok vételére vagy eladására, illetve érintetlenül hagyására vonatkozóan meghozott döntések alapulnak. E szakértelem gyakorlása alapján keletkezhetnek olyan ügyletek, amelyek értékpapírokra vonatkozó jogokat és kötelezettségeket hozhatnak létre a felek számára, azokat módosíthatják vagy megszüntethetik, azonban az ilyen ügyletek pusztán esetlegesek a kívánt hozam biztosítását és/vagy a fogyasztó befektetése értékének növelését célzó f? funkció mellett.

40. A Deutsche Bank és a Bizottság szerint ugyanakkor a szolgáltatás lényege az értékpapírok aktív vétele és eladása, a kiválasztott stratégiával összhangban. Maga a szakértelem, bár lényeges, pusztán el?feltétele e tevékenységnek, mivel a befektet? érdeke az, hogy a szükséges ügyleteket elvégezzék. A Deutsche Bank ehhez hozzáteszi, hogy a szerz?déses kötelezettség a kiválasztott stratégia alkalmazása, nem pedig meghatározott bevétel vagy értéknövekedés elérése. Emellett, még ha olyan döntés is születik, hogy adott id?pontban érintetlenül hagynak valamely értékpapírt, a szakértelem gyakorlása ett?l még potenciálisan *alkalmas* arra, hogy módosítsa az érintett felek közötti jogi és pénzügyi helyzetet.(23)

41. A nyújtott összszolgáltatás vetületeivel kapcsolatos elemzéssel összhangban a szolgáltatás egészét kell megvizsgálni annak érdekében, hogy eldöntsük, hogy az a héairányelv 135. cikke (1) bekezdésének f) pontja hatálya alá tartozik-e.

42. Az összszolgáltatás egyik része olyan ügyleteket tartalmaz, amelyek *ténylegesen* értékpapírokra vonatkozó jogokat és kötelezettségeket hoznak létre a felek számára, azokat módosítják vagy megszüntetik. A fennmaradó rész (a releváns pénzügyi szakértelem alkalmazása), bár *alkalmas* arra, hogy olyan cselekményeket eredményezzen, amelyek ilyen jogokat és kötelezettségeket hoznak létre, azokat módosítják vagy megszüntetik, arra is alkalmas, hogy ez ne történjen meg.

43. Egyetértek az adóhatósággal és az észrevételeket el?terjeszt? kormányokkal abban, hogy az utóbbi határozza meg az összszolgáltatás jellegét a fogyasztó szempontjából. A konkrét befektetési stratégiát választó fogyasztó abban érdekelt, hogy a stratégiát alkalmazzák. Az, hogy az értékpapírokat *ténylegesen* megveszik vagy eladják, kevésbé érdekes számára, mint annak biztosítása, hogy a befektetés szerkezete bármilyen id?pontban megfelel e stratégiának. A befektet? arról kíván megbizonyosodni, hogy bármilyen megkötött ügyletre a megfelelő id?pontban kerül sor, valamint arról, hogy nem kerül sor vételre vagy eladásra, amikor helyesebb tartózkodni azoktól. Ahogy arra a tárgyaláson is rámutattak, a szolgáltatás elemeként a „szakértelem” túlnyomó szerepét az „ügyletekhez” képest meger?síti az a tény, hogy a díj kizárólag az érintett befektetés értékén alapul, és azt nem érinti az esetlegesen elvégzett ügyletek száma vagy értéke.

44. Másodszor nem vitatott, hogy bár a szóban forgó szolgáltatások nem tartoznak a héairányelv 135. cikke (1) bekezdése g) pontjának (amely mentesíti a befektetési alapok kezelését) hatálya alá, azok lényegében az ilyen kezelés párját képezik, azonban közös alapok helyett egyéni vagyonok tekintetében. E közös álláspont ugyanakkor eltér? érvelések alapjául szolgál.

45. A Deutsche Bank és a Bizottság rámutat arra, hogy az olyan befektet?, aki azt kívánja, hogy eszközeit hozzáért?en kezeljék, választhat a szóban forgóhoz hasonló portfóliókezelés (amennyiben elegend? t?kéje van ahhoz, hogy az ilyen szolgáltatás megérje) és a közös alapba való befektetés (függetlenül a t?ke összegét?l) között, és mindkét lehetőség az értékpapírokba való közvetlen befektetés alternatívája. Bár a választást számos tényez? befolyásolhatja, a héabánásmód különbsége alapján a befektet? azt a megoldást választhatja, amelyet nem terhel adó. Ez torzíthatja a versenyt a hasonló szolgáltatások között, és ellentétes a héasemlegesség elvével. Mivel a közös alapok kezelése a 135. cikk (1) bekezdésének g) pontja alapján, a

közvetlen befektetés pedig a 135. cikk (1) bekezdésének f) pontja alapján adómentes, az egyedi portfóliókezelésnek is adómentesnek kell lennie az utóbbi rendelkezés alapján.

46. A német és holland kormány, valamint az Egyesült Királyság Kormánya ezzel szemben úgy érvel, hogy a közös befektetési alapok kezelésére vonatkozó kifejezett mentesség szükségképpen azt jelenti, hogy az *egyedi* vagyonkezelés azon általános elv hatálya alá tartozik, amely szerint héát kell kivetni minden adóalany által ellenszolgáltatás fejében nyújtott szolgáltatásra, valamint hogy ha a vagyonkezelésre általában vonatkozna a 135. cikk (1) bekezdésének f) pontja, akkor a 135. cikk (1) bekezdésének g) pontjában nem szerepelnének kifejezett kivételként a közös alapok. Emellett kiemelik a Bíróság Abbey National ügyben hozott ítéletben⁽²⁴⁾ tett megállapítását, amely szerint a 135. cikk (1) bekezdésének g) pontjában szereplő mentesség célja, hogy befektetési szervezetek segítségével megkönnyítsék a *kisbefektetők* számára az értékpapírok vásárlását; vagyis nem az a cél, hogy olyanok számára könnyítsék meg a befektetést, akik elegendő tőkével rendelkeznek ahhoz, hogy portfóliókezelési szolgáltatást vegyenek igénybe.

47. Bár teljes mértékben értékelem a Deutsche Bank és a Bizottság álláspontja mögött meghúzódó logikát, és bár nem gondolom, hogy az általuk javasolt eredmény ésszerűtlen lenne, azon álláspont elfoglalására hajlok, hogy jelenlegi formájában a héairányelv 135. cikke (1) bekezdésének f) pontja nem biztosít adómentességet a szóban forgó portfóliókezelési szolgáltatásoknak. Lehetséges, hogy egy jövőbeli módosítás egyértelműen az adómentesség javára rendezi a helyzetet, ez azonban a Tanácsra tartozik, amelynél a Bizottság javaslatai jelenleg is vita alatt állnak.⁽²⁵⁾

48. Álláspontomat a következő indokokra alapozom.

49. Először, az igaz, hogy egészét tekintve a nyújtott szolgáltatás tartalmaz értékpapírokra vonatkozó ügyleteket, beleértve azok közvetítését is. E vetületek önmagukban a 135. cikk (1) bekezdésének f) pontja alapján adómentesek lennének. Ugyanakkor a szolgáltatást inkább másik eleme jellemzi, vagyis a piaci információk gyűjtése és felhasználása, együttesen a korábban már meglevő tudással és szakértelemmel, annak érdekében, hogy tájékozott döntések szülessenek az egyes értékpapír-portfóliók kezeléséről, összhangban a kiválasztott egyedi stratégiával. Nem vitatott, hogy az utóbbi vetület, ha független szolgáltatásnak tekintjük, nem alkalmas arra, hogy a 135. cikk (1) bekezdésének f) pontja alapján adómentes legyen.

50. Következésképpen nem tűnik lehetségesnek azon következtetés levonása, amely szerint a szóban forgó szolgáltatások tágran értelmezve olyan önálló egységet alkotnak, amelynek lényege, hogy ellássa az e rendelkezésben leírt egyik szolgáltatás jellemző és annak lényegéhez tartozó funkcióit. A 135. cikk (1) bekezdése f) pontjának hatálya tartalma alapján azon ügyletek teljesítésére és közvetítésére korlátozódik, amelyek értékpapírokra vonatkozó jogokat és kötelezettségeket hozhatnak létre, azokat módosíthatják vagy megszüntethetik⁽²⁶⁾. A szóban forgó szolgáltatás *önálló* egységet alkot, így az nem redukálható pusztán egyik összetevőjére. Ugyanakkor az, hogy túlnyomó vetülete a tájékozott döntések meghozatalához szükség szakértelem megszerzése és felhasználása, azt eredményezi, hogy az nem tartozik a 135. cikk (1) bekezdésének f) pontjában leírt, jellemző és annak lényegéhez tartozó funkciók közé.

51. Másodszor nehéz a 135. cikk (1) bekezdése f) pontjának olyan célorientált értelmezésére jutni, amelyből levezethető, hogy e rendelkezés célja – akár önmagában, akár a pénzügyi ügyletek adómentességeivel összefüggésben, akár a 135. cikkben szereplő valamennyi adómentességgel összefüggésben – az, hogy kiterjedjen a szóban forgó portfóliókezelési szolgáltatásokra.

52. Önmagában a 135. cikk (1) bekezdésének f) pontja nem utal saját céljára. Az egyetlen – nem túl hasznos – utalás az, hogy a materiális javakra vonatkozó értékpapírokkal kapcsolatos ügyletekre nem terjed ki az adómentesség. A Bíróság döntései csupán azt hangsúlyozták, hogy az

adómentesség azon ügyletek teljesítésére és közvetítésére korlátozódik, amelyek jogokat és kötelezettségeket hozhatnak létre, azokat módosíthatják vagy megszüntethetik.

53. Ami a pénzügyi ügyletek adómentességének a Bíróság által megjelölt általános céljait illeti,(27) a szóban forgó szolgáltatások egyértelműen nem jelentenek nehézséget az adóalap vagy a levonható összeg meghatározása kapcsán (ellentétben a háttérben meghúzódó értékpapírügyletekkel, amelyek a 135. cikk (1) bekezdésének f) pontja alapján kifejezetten adómentesek), és adóztatásuk nem vezet a fogyasztói hitelek költségeinek emelkedéséhez. Emellett (újfent ellentétben a háttérben meghúzódó ügyletekkel), a portfóliókezelés nem képezi részét – Ruiz-Jarabo f?tanácsnok szavaival élve – „azon ügyleteknek, amelyek, gyakoriságukra és szokásos jellegükre tekintettel a pénzügyi rendszerek, és ezáltal a tagállamok gazdasági tevékenységei központi elemei”(28). Emellett, ha az eredeti cél az volt, hogy állandósítsák a korábban a tagállamokban alkalmazott adómentességeket,(29) megjegyezhet?, hogy a portfóliókezelést valamennyi eredeti tagállamban adóztatták 1972 el?tt.(30)

54. Amennyiben az adómentességek 135. cikk (1) bekezdésében szerepl? felsorolását egészben vizsgáljuk, egyértelmű, hogy nem állapítható meg egyértelmű cél. Az érintett ügyletek, a már vizsgált „pénzügyi ügyletek” mellett olyan elemeket tartalmaznak, mint a postabélyegek, szerencsejátékok, telkek értékesítése, valamint ingatlanok bérbe- és haszonbérbeadása.

55. A Bizottság tárgyaláson tett el?adása ellenére a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja (5) bekezdése szövegezésének története sem t?nik számomra különösebben informatívnak. Az „[e] mentesség nem vonatkozik az ilyen ügyletekkel kapcsolatos szolgáltatások nyújtására” kikötést, amely az eredeti javaslatban nem szerepel, valójában felvették a szövegbe,(31) nyilvánvalóan a Parlament rendelkezése alapján, majd azt követ?en a Tanács ismét törölte. Bármilyen ennél egyértelműbb utalás hiányában e változtatás mindkét állásponttal összhangban értelmezhet?.

56. Következésképpen – figyelemmel arra a követelményre, hogy az adómentességeket megszorítóan kell értelmezni, mint az azon általános szabály alóli kivételeket, amely szerint héát kell kivetni minden adóalany által ellenszolgáltatás fejében nyújtott szolgáltatásra – nem vonhatom le azt a következtetést, hogy a héairányelv 135. cikke (1) bekezdése f) pontjának célja azt igényli, hogy az egyedi portfóliók kezelése az e rendelkezésben szerepl? adómentesség hatálya alá tartozzon.

57. Fennmarad ugyanakkor a 135. cikk (1) bekezdésének f) és g) pontja közötti adósemlegesség kérdése.

58. Az igaz, hogy a Bíróság megállapította, hogy az adósemlegességnek a héarendszer szerves részét képez? elve kizárja, hogy az egymással versenyz? hasonló értékesítéseket a héa tekintetében eltér?en kezeljék, valamint a 135. cikk (1) bekezdésének g) pontja szerinti adómentesség célja e semlegesség biztosítása az értékpapírokban történ? közvetlen befektetés és a kollektív befektetési vállalkozások közvetítésével történ? befektetés közötti választás tekintetében.(32)

59. Azt is elfogadom, hogy az egyedi portfóliókezelés legalábbis bizonyos mértékben verseng mindkét befektetési móddal. Ugyanakkor, ahogy az a tárgyaláson még egyértelműbbé vált, a valamennyi befektet? választása – amennyiben elegend? eszköze van ahhoz, hogy választhasson – jelent?s számú tényez?t?l függ, amelyek közül a héával kapcsolatos bánásmód csak az egyik.(33) Emellett, még ha bizonyos esetekben szempont is a héával kapcsolatos bánásmód, nem egyértelmű, hogy az adózás, amelynek következménye az el?zetesen felszámított adó levonása, végs? soron szükségképpen jelent?sen hátrányosabb a fogyasztó szempontjából, mint az adómentesség, amelynél az el?zetesen felszámított héa visszavonhatatlanul beépül a

szolgáltatások árába. Ahogy arra a tárgyaláson is rámutattak, mind a portfóliókezelés, mind a befektetési alapok vonzzák a nagy befektetőket, amelyek olyan adóalanyok lehetnek, amelyek levonási joggal rendelkeznek.

60. Emellett, bár a héasemlegesség elve indokolhatja a közvetlen befektetések és a közös befektetési alapok kezelésére vonatkozó kifejezett adómentességeket, nem fogadom el, hogy ilyen tartalmú egyértelmű szövegezés hiányában kiterjesztheti a kifejezett adómentesség hatályát. Ahogy arra a német kormány is rámutatott a tárgyaláson, az adómentesség érvényességét nem egy alapvető elv vagy az elsődleges jog valamely szabálya határozza meg, hanem egy értelmezési elv, amelyet együttesen kell alkalmazni az adómentességek szigorú értelmezésének elvével, illetve amely korlátozza azt. Az ítélkezési gyakorlatból egyértelmű, hogy azok a tevékenységek, amelyek bizonyos mértékben összehasonlíthatók, és így bizonyos mértékben versenyeznek, a héa szempontjából eltérően kezelhetők, amennyiben az eltérő kezelésre kifejezett rendelkezés van.⁽³⁴⁾ Emellett, ha valamennyi, egymással részlegesen versenyző tevékenységet a héával kapcsolatban azonos bánásmódban kellene részesíteni, a végeredmény – mivel szinte minden tevékenység valamilyen mértékben átfedésben van egy másik tevékenységgel – a héabánásmód eltéréseinek teljes kiküszöbölése lenne. Ez (feltehetően) valamennyi adómentesség megszüntetését eredményezné, mivel a héarendszer csak az ügyletek adóztatása érdekében létezik.

61. Ezzel szemben a német és a holland kormány párhuzamos érvelése, amelyet az adóhatóság és az Egyesült Királyság Kormánya is támogat – amely szerint a közös befektetési alapok adómentessége azzal jár, hogy az egyedi vagyonkezelés nem adómentes, valamint, hogy ha a vagyonkezelésre általában vonatkozna a 135. cikk (1) bekezdésének f) pontja, akkor nem lenne szükség a közös befektetési alapok adómentességben részesítésére – különösen meggyőzőnek tűnik számomra.

62. A tárgyaláson a Bizottság ugyanakkor arra utalt, hogy bár a befektetési alapok kezelése (vagyis a jelen ügyben szereplő portfóliókezeléssel egyenértékű tevékenység) – a Bizottság értelmezése szerint – már a 135. cikk (1) bekezdésének f) pontja alapján mentesül az adó alól, a 135. cikk (1) bekezdésének g) pontja szerinti adómentességre azért van szükség, hogy mentesítsék az ilyen alapokban a részvények (befektetési jegyek) kibocsátását és visszaváltását, amennyiben azokkal nem tőzsdén kereskednek. Ugyanakkor nem látok okot annak feltételezésére, hogy csak azért, mert az ilyen ügyletek a közös befektetési alapokra jellemzők, és nincs megfelelők az egyedi portfóliókezelés keretében, ezekre nem terjedne ki a 135. cikk (1) bekezdésének f) pontja szerinti adómentesség, amennyiben e mentesség ténylegesen kiterjedne általában a vagyonkezelési szolgáltatásokra, a befektetési formától függetlenül, ahogy annak szükségképpen lennie kellene, ha a Bizottság értelmezését a végkövetkeztetésig visszük.

63. A fentiek fényében úgy vélem, hogy az alapeljárásban szóban forgó portfóliókezelési szolgáltatások nem tartoznak a 135. cikk (1) bekezdésének f) pontja szerinti adómentesség hatálya alá.

A teljesítés helye (harmadik kérdés)

64. Az alapeljárás tényállásának idején a héairányelv 56. cikke (1) bekezdésének e) pontja úgy rendelkezett, hogy a „banki, pénzügyi és biztosítási ügyletek” esetében a teljesítés helye olyan szolgáltatások esetében, amelyeket a Közösségen kívül letelepedett megrendelőnek, vagy a Közösségen belül, de a szolgáltatást nyújtó tagállamtól eltérő tagállamban letelepedett adóalanynak nyújtanak, lényegileg a megrendelő székhelye vagy lakóhelye.

65. A Bundesfinanzhof, együttesen azokkal a felekkel, akik észrevételeket terjesztettek a Bíróság elé, úgy véli, hogy az 56. cikk (1) bekezdésének e) pontja értelmében vett „banki,

pénzügyi és biztosítási ügyletek” kiterjednek minden, a 135. cikk (1) bekezdésének a)–g) pontjában felsorolt ügyletre. Amennyiben, ahogy megállapítottam, a szóban forgó portfóliókezelési szolgáltatások e kivételek egyikének sem tartoznak a hatálya alá, el kell dönten, hogy ennek ellenére nem tartoznak-e az 56. cikk (1) bekezdése e) pontjának hatálya alá.

66. Az észrevételeket elterjesztők szinte mindegyike úgy véli, hogy a szóban forgó szolgáltatások az 56. cikk (1) bekezdése e) pontjának hatálya alá tartoznak. Érvelésük a rendelkezés tágabb szövegezésén alapul, valamint azon, hogy ugyanezen irányelv 135. cikke, illetve az uniós jog egyetlen más rendelkezése sem tartalmaz olyasmit, ami korlátozhatná e mondat hatályát.

67. Egyedül a német kormány nem ért ezzel egyet. Hivatkozik a Swiss Re Germany Holding ügyben hozott ítéletre⁽³⁵⁾, amelyben a Bíróság megállapította, hogy a héarendszer megfelelő működése és egységes értelmezése megköveteli, hogy a tényállás megvalósulásának idején a héairányelv 56. cikke (1) bekezdésének e) pontjában és 135. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő „biztosítási” és „viszontbiztosítási ügylet” fogalmak ne eltérjen kerülnének meghatározásra aszerint, hogy e rendelkezések közül az egyik vagy a másik alkalmazza e fogalmakat. Ez az érvelés álláspontja szerint analógiával alkalmazandó a „pénzügyi ügyletekre” is. Csak ez az értelmezés – egységes alkalmazása esetén – nyújthat kellő mértékű jogbiztonságot a kettős adóztatás vagy az adóztatás elmaradása elkerülésének céljából.

68. Ezt az érvelést nem tartom meggyőzőnek.

69. A Swiss Re Germany Holding ügyben hozott ítéletben alkalmazott érvelés ahhoz kapcsolódik, hogy az 56. cikk (1) bekezdésének e) pontja és a 135. cikk (1) bekezdésének a) pontja lényegében azonos kifejezéseket használ a „biztosítási ügyletek, beleértve a viszontbiztosítási ügyleteket”, illetve „a biztosítási és viszontbiztosítási ügyletek” tekintetében. Az ilyen azonos kifejezéseket egységesen kell értelmezni a kettős adóztatás vagy az adóztatás elmaradása elkerülésének céljából. Ugyanakkor nem áll fenn ilyen párhuzamosság az 56. cikk (1) bekezdésének e) pontjában szereplő „banki” és „pénzügyi” ügyletek, illetve a 135. cikk (1) bekezdésének b)–g) pontjában szereplő egyetlen ügylet között sem. Az utóbbi rendelkezések egyike sem alkalmazza a „banki” vagy „pénzügyi” kifejezéseket. A felsorolt ügyletek egyértelműen pénzügyi természetűek, és közülük sokat valószínűleg, azonban nem kizárólagosan bankok végeznek, és ezek semmiképpen sem képezik valamennyi olyan ügylet kimerítő felsorolását, amelyet bank végezhet, vagy amelyet pénzügyi ügyletként lehet jellemezni.

70. Emellett, ha az 56. cikk (1) bekezdése e) pontjának hatálya pontosan lefedné a 135. cikk (1) bekezdése a)–g) pontjának hatályát, annak kevés vagy semmilyen értelme nem lenne. Valamennyi, az utóbbi hatálya alá tartozó ügylet kifejezetten mentes a héa alól. Mivel ezek tekintetében nem lehet adót kivetni vagy levonni, teljesítési helyük irreleváns a héa szempontjából.

71. E tekintetben a német kormány a tárgyaláson eladta, hogy mivel az arra vonatkozó döntés, hogy valamely ügylet adómentes-e, azon tagállam hatóságainak hatáskörébe tartozik, amelyben a szolgáltatást nyújtják, először a teljesítés helyét kell meghatározni. E megközelítés ugyanakkor körkörösnek tűnik, amennyiben döntést igényel a mentesség tekintetében (a 135. cikk (1) bekezdése a)–g) pontjának hatálya alá vonás), annak megállapítása céljából, hogy melyik az a tagállam, amelynek hatóságai hatáskörrel rendelkeznek annak megállapítására, hogy az ügylet adómentes-e. Emellett nem veszi figyelembe azt sem, hogy az 56. cikk (1) bekezdésének e) pontja szerint a teljesítés helye a Közösségen kívülre is eshet. Mindenesetre valószínűtlennek tűnik, hogy a jogalkotó különös szabályt hoz kizárólag abból a célból, hogy meghatározza azt a hatóságot, amelynek feladatkörébe tartozik az ügylet adómentessé nyilvánítása, ha az ügylet valamennyi tagállamban adómentes.

72. Végül az 56. cikk (1) bekezdése e) pontjának és a 135. cikk (1) bekezdése l) pontjának, valamint (2) bekezdése d) pontjának együttes értelmezése arra utal, hogy a székek bérbeadása az 56. cikk alkalmazásában a „banki, pénzügyi és biztosítási ügyletek”, míg a 135. cikk alkalmazásában az „ingatlanok bérbe- és haszonbérbeadása” kategóriájába tartozónak tekintend?

73. Azt a következtetést vonom le, hogy az 56. cikk (1) bekezdése e) pontjának hatálya legalább részben más ügyletekre terjed ki, mint a 135. cikk (1) bekezdése a)–g) pontjának hatálya. A kérdés az, hogy az ügyben szereplő típusú portfóliókezelési szolgáltatások ezek közé tartoznak-e.

74. Úgy vélem, hogy összhangban az 56. cikk (1) bekezdése e) pontjának szövegezésével és a Bíróság ítélkezési gyakorlatával, a kérdés megerősítést várhat igényel. A portfóliókezelés pénzügyi jellegű szolgáltatás. Az 56. cikk (1) bekezdése e) pontjának szövegezése tág, és csak a széfbérbeadást zárja ki a hatálya alól. A Bíróság ennek megfelelően megállapította, hogy a hatodik irányelv 9. cikkének (2) bekezdését (amelynek ötödik francia bekezdése azonos volt a héairányelv 56. cikke (1) bekezdésének e) pontjával) nem lehet megszorítóan értelmezni.⁽³⁶⁾ Következésképpen nincs ok arra, hogy a széfbérbeadáson kívül (amennyiben ez tényleg pénzügyi jellegű szolgáltatás) kizárjanak bármilyen más pénzügyi jellegű szolgáltatást a hatálya alól. Emellett, ahogy arra a Bizottság is rámutatott, amikor hangsúlyozta, hogy a héairányelv önálló fogalmait kizárólag a közös héarendszerrel összhangban kell értelmezni, nincs ok arra, hogy más uniós intézkedésben keressünk iránymutatást, mint például a 2004/39 irányelv⁽³⁷⁾, amelyre a nemzeti bíróság hivatkozott.

Véggkövetkeztetések

75. A fenti megfontolásokra tekintettel véleményem szerint a Bíróságnak a Bundesfinanzhof által feltett kérdéseket a következők szerint kell megválaszolni:

- 1) Az alapügyben szóban forgó portfóliókezelési szolgáltatások a héa szempontjából egységes szolgáltatást képeznek.
- 2) Az ilyen szolgáltatások nem tartoznak a közös hozzáadottértékadó-rendszerrel⁽¹⁾ szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 135. cikke (1) bekezdése f) pontjának hatálya alá.
- 3) A 2006/112 irányelv 56. cikke (1) bekezdésének e) pontjában szereplő „banki, pénzügyi és biztosítási ügyletek” nem korlátozódnak az irányelv 135. cikke (1) bekezdésének a)–g) pontjában felsorolt ügyletekre, hanem kiterjednek többek között az alapügyben szóban forgó portfóliókezelési szolgáltatásokra is.

1 – Eredeti nyelv: angol.

2 – A közös hozzáadottértékadó-rendszerrel⁽¹⁾ szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL L 347., 1. o.).

3 – Lásd korábban a tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv (HL 1977. L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 23. o.) (a továbbiakban: hatodik irányelv) 9. cikke (2) bekezdése e) pontjának ötödik francia bekezdését; lásd jelenleg a héairányelv 59. cikkének e) pontját, amely csak EU-n kívüli fogyasztókra alkalmazandó.

- 4 – A 15. cikk (2) bekezdése egyes ingatlanokkal kapcsolatos érdekekre és jogokra utal.
- 5 – Néhány nyelvi változatban a „különleges” kifejezés helyett a „közös” vagy „kollektív” kifejezésnek megfelel? szót használnak, és egyértelmű, hogy a rendelkezés csak közös alapokra vonatkozik (lásd például a C-169/04. sz. Abbey National ügyben 2006. május 4-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-4027. o.] 53. és azt követő pontjait), lásd továbbá a lenti 15. pontot.
- 6 – Korábban a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának (5) és (6) bekezdése.
- 7 – COM(2007) 747 végleges, illetve COM(2007) 746 végleges.
- 8 – Lásd a 2007/0267(CNS) intézményközi dokumentumot a <http://register.consilium.europa.eu> internetcímen. A biztosítási és pénzügyi szolgáltatásoknak a héa szempontjából való-kezeléséről szóló tanácsi irányelvre és rendeletre irányuló javaslattal (2011. december 14-i 18650/11 tanácsi dokumentum) kapcsolatban elért eredményekről szóló legutóbbi elnökségi jelentés bizonyos mértékben elégedett a már elért haladással, valamint eltökélt azzal kapcsolatban, hogy folytatni kell az erőfeszítéseket a közös megállapodás elérése érdekében.
- 9 – Nem vitatott, hogy a vásárlások és eladások a héairányelv 135. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján adómentes „ügyletek [...], amelyek [...] értékpapírokra vonatkoznak”. A szóban forgó szolgáltatás itt az ügylet teljesítése az ügyfél javára.
- 10 – Lásd például a C-242/08. sz. Swiss Re Germany Holding ügyben 2009. október 22-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-10099. o.) 45. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.
- 11 – Lásd például a C-497/09., C-499/09., C-501/09. és C-502/09. sz., Bog és társai egyesített ügyekben 2011. március 10-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-1457. o.) 54. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.
- 12 – Lásd például a C-41/04. sz., Levob Verzekeringen és OV Bank ügyben 2005. október 27-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-9433. o.) 19–23. pontját; a C-111/05. sz. Aktiebolaget NN ügyben 2007. március 29-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-2697. o.) 21–23. pontját; a C-276/09. sz. *Everything Everywhere* ügyben 2010. december 2-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-12359. o.) 21–26. pontját; valamint a 11. lábjegyzetben hivatkozott Bog és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 51–55. pontját.
- 13 – A C-572/07. sz. ügyben 2009. június 11-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-4983. o.) 22–24. pontja.
- 14 – Lásd a C-349/96. sz. CPP-ügyben 1999. február 25-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-973. o.) 29. pontját; a 12. lábjegyzetben hivatkozott Levob Verzekeringen ügyben hozott ítélet 20. és 22. pontját; a C-453/05. sz. Ludwig-ügyben 2007. június 21-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-5083. o.) 17. pontját; a C-88/09. sz. Graphic Procédé ügyben 2010. február 11-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-1049. o.) 20. pontját; valamint a 12. lábjegyzetben hivatkozott Everything Everywhere ügyben hozott ítélet 26. pontját.
- 15 – Hivatkozás a 11. lábjegyzetben, 76. pont. Ez az ítélet valójában a termékértékesítésként vagy szolgáltatásnyújtásként történő minősítésre vonatkozott, azonban úgy vélem, hogy ugyanezen szempont releváns az egységes ügylet vagy elkülönült ügyletek fogalma alá sorolás szempontjából is.
- 16 – Hivatkozás a 13. lábjegyzetben.

17 – Hivatkozás a 11. lábjegyzetben; lásd az 57. pontot és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

18 – A héával összefüggésben a semlegesség fogalmát két értelemben használják: egyrészt a héa semleges az adóalanyokra gyakorolt hatását illetően, amennyiben nem maguknak kell viselniük az adóterhet, másrészt pedig – a jelen esetben – a héa nem vethető ki olyan differenciált módon, amely torzíja a versenyt az összehasonlítható ügyletek között.

19 – Lásd például a C-540/09. sz. Skandinaviska Enskilda Banken ügyben 2011. március 10-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-1509. o.) 19. és 20. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a 12. lábjegyzetben hivatkozott Everything Everywhere ügyben hozott ítélet 31. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

20 – Lásd a fenti 19. lábjegyzetben hivatkozott Skandinaviska Enskilda Banken ügyben hozott ítélet 21. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint Jääskinen főtanácsnok indítványának 22. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot. A C-235/00. sz. CSC-ügyre (2001. december 13-án hozott ítélet, EBHT 2001., I-10237. o.) vonatkozó indítvány 24. és 25. pontjában Ruiz-Jarabo főtanácsnok megállapította, hogy a cél „azon ügyleteknek [a mentesítése volt], amelyek, gyakoriságukra és szokásos jellegükre tekintettel a pénzügyi rendszerek, és ezáltal a tagállamok gazdasági tevékenységei központi elemei”. A kommentátorok által ismertetett álláspont szerint részletes szinten a hatodik irányelvben szereplő adómentességek lényegileg a 1977 előtti hatályos nemzeti szabályokat tükrözték (különösen Franciaországban) – lásd például Amand, C., és Lenoir, V., „Pro rata deduction by financial institutions – gross margin or interest?”, *International VAT Monitor* 2006., 17. o.; de la Feria, R., „The EU VAT treatment of insurance and financial services (again) under review”, *EC Tax Review* 2007., 74. o.; Henkow, O., *Financial activities in European VAT*, Kluwer Law International, 2008., 87–90. o.

21 – Mégpedig a 135. cikk (1) bekezdésének g) pontja szerinti „befektetési alapok”. Lásd az 5. lábjegyzetben hivatkozott Abbey National ügyben hozott ítélet 62. pontját. A *kisbefektetők* való utalás a későbbi, C-363/05. sz. JP Morgan Fleming Claverhouse ügyben 2007. június 28-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-5517. o.) 45. pontjában nem szerepel. A javasolt módosító irányelvvel kapcsolatos legutóbbi elnökségi jelentés (lásd a fenti 8. lábjegyzetet) megállapítja, hogy „[n]éhány tagállam [...] úgy gondolja, hogy az adómentességet a kisbefektetők megtakarításaival gazdálkodó befektetési alapokra kell korlátozni.”.

22 – Lásd a 22. lábjegyzetben hivatkozott CSC-ügyben hozott ítélet 25., 28., 38. és 39. pontját.

23 – Lásd a 19. lábjegyzetben hivatkozott Skandinaviska Enskilda Banken ügyben hozott ítélet 31. és 32. pontját.

24 – Hivatkozás az 5. lábjegyzetben, 62. pont.

25 – Lásd a fenti 7. pontot és 8. lábjegyzetet.

26 – Lásd a fenti 37. pontot és 22. lábjegyzetet.

27 – Lásd a fenti 36. pontot.

28 – Lásd a 20. lábjegyzetet.

29 – Lásd a 20. lábjegyzetet.

30 – Lásd Hutchings, G., *Les opérations financières et bancaires et la taxe sur la valeur ajoutée*, Commission des Communautés européennes, Collection études, Série concurrence –

Rapprochement des législations n° 22, Brüsszel, 1973.

31 – A javasolt módosításokat lásd HL C 121., 34. o., a 37. oldalon.

32 – Lásd a fenti 36. pontot.

33 – A több fél által vont analógia a méret utáni szabázzal és a konfekcióruházattal bizonyos módon illusztrálja a részlegesen versenyző helyzetet a két választható befektetés között, azonban egyfajta túlegyszerősítés.

34 – Lásd például a C-174/08. sz. NCC Construction Danmark ügyben 2009. október 29-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-10567. o.) 36. és azt követő pontjait, valamint Bot főtanácsnok indítványának 47–54. pontját.

35 – Hivatkozás a 10. lábjegyzetben, 31. és 32. pont.

36 – Lásd például a C-327/94. sz. Dudda-ügyben 1996. szeptember 26-án hozott ítélet (EBHT 1996., I-4595. o.) 21. pontját, a 12. lábjegyzetben hivatkozott Levob Verzekering ügyben hozott ítélet 34. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

37 – A pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK és a 93/6/EGK tanácsi irányelv és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 21-i 2004/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 263. o.).